

Kari Kyrö
Kittilänratsutie 17
99870 INARI
P. 0400 398 984
karikyro@gmail.com

Inari 24.1.2014

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

LAUSUNTO

Esitän kunnioittaen seuraavaa:

Huomio

Lakiluonnoksessa esitetään Inarijärvestä kestävä kalastuksen kokonaismäärästä kuuluvaksi valtiolle 2/3 ja yksityisten omistamien tilojen osuudeksi 1/3. Esitys on kiinteistöoikeuteen perustumaton. Esitystä perustellaan mm. s. 52 isojaon yhteydessä esiin tulleilla. On huomioitava, että isojaossa ei kalastusta, eikä muitakaan nk. vanhojen tilojen valtionmaahan kohdistuvia oikeuksia käsitelty.

Isojaossa kalastus on tullut esiin vain tilojen manttaaleja määrättäessä jotta tilat voitiin perustaa. Näin siksi, koska tilojen heinän tuotto ei olisi riittänyt tilojen perustamiseen. Otettiin ”avuksi” kalastus, josta laskettiin periaatteella 1 kg kalaa, vastaamaan 2 kg heinää. Näin saatiin tiloille riittävä manttaalimäärä ja tilat voitiin perustaa.

Aikalaiskertomusten mukaan (kertojat elävät edelleen, kertomuksia ääninauhoina taltioituna Inarin kunnan kulttuuritoimen arkistossa) saalismääriä pienenneltiin Isojaossa todellisesta huomattavasti, verotuksen pelossa. Näin tilatkin jäivät pienemmiksi, kuin muualla yleensä.

Perusteluissa mainitaan myös Maanmittauslaitoksen karttamerkinnyt. Tästä on huomioitava, että vuosina 2010- 11 suoritettua kalastusta koskevissa kiinteistömääritystoimituksissa aluksi alueita kyllä merkkailtiin karttoihinkin, joita luovutettiin asianosaisille, mutta se lopetettiin Maanmittauslaitoksen toimesta, koska toimitukset käytiin vain sisätiloissa, ilman katselmuksia ja alueiden rajat jäivät näin epäselviksi. Kartat todettiin alueiden rajauksen suhteen epätarkoiksi ja vajavaisiksi. (Maanmittauslaitoksen Rovaniemen tsto. Harju) Mitä tulee Inarijärven saalistuottoon, joka perusteluissa arvioidaan 3-5 kg/ha, on huomioitava Inarijärven säännöstelyn aiheuttamat jatkuvat haitat perinteiselle kalastukselle, sekä karkulaisena järveen tulleen muikun osuus, joka ei kuulu Inarilaiseen perinnekalastukseen lainkaan. Inarilaiseen kalastukseen perinteisesti kuuluneiden pääkalalajien, siian, taimenen ja raudun saalistuotto ei todellisuudessa nykyisin yllä lähellekään tuota ilmoitettua ha tuottoa.

Perustelu

On huomioitava, että nämä tilojen oikeudet ja erityiset etuudet ovat osa tilojen ulottuvuutta. Ne ovat tilojen aineellista varallisuutta. Omaisuus nauttii perustuslain suojaa. Näitä tilojen erityisiä etuuksia ei ole niiden perustamisen jälkeen käsitelty koskaan. Isojaon aikaisille tapahtumille ei voi tässä antaa sijaa, koska kalastus on isojaossa jäänyt käsittelemättä. Tässä vallitsevassa tilanteessa kiinteistöoikeuden ja Maanmittauslaitoksen mukaan,

erityisperusteiset oikeudet, erityiset etuudet ovat voimassa sellaisina kuin ne perustamisen aikana ovat olleet. Kiinteistöoikeuden mukaan ja perustuslain omaisuuden suojan toteutumiseksi nämä tilojen erityiset etuudet on myös vahvistettava sellaisina kuin ne perustamisensa aikana ovat olleet. Vielä on huomioitava, että valtiolla ei ole vahvistettua saantoa Inarijärven kalastukseen. Laillinen saanto on näillä tiloilla. Valtion kalastus, ilman laillista saantoa perustuu vain veden omistukseen. Nykyisyyteen synnyttetyt mielikuvat valtion (MH:n) kalastushallinnasta, johtuvat vain Inarijärven kalastuksen pitkään vallinneesta epäselvyyden tilasta, jossa MH on käynnistänyt arveluttavan lupakalastuksensa isännän ottein. Epäselvyydet johtuvat siitä, että Isojaossa tilojen oikeudet jätettiin käsittelemättä.

Inarijärvi Inarinsaamelaisten meri

Kalastaminen eri muodoin on Inarinsaamelaisten kulttuurin yksi keskeisin muoto ja elinkeinoista tärkein. Nykyajassa kotitarvekalastuksen ja sivuelinkeinokalastuksen harjoittaminen on osa Inarinsaamelaisten kulttuuria ja arkipäivää. Siinä ei ole kysymys viihteestä vaan elämisen edellytysten säilyttämisestä. Inarinsaamelaisten kalastaminen tapahtuu ympärivuotisesti ja sillä on keskeinen merkitys kulttuurissamme.

”Historiallisesti Inarinsaamelaisten on ollut kulttuuriin liittynyt vuotuismuutto kesäpaikkojen ja talvipaikkojen kesken. Kesäpaikkoja on voinut olla useita ja nämä on olleet **kala-apajien** lähistöillä Inarinjärvellä ja sen lähivesistöissä. Inarinsaamelaisten asutus on historiallisesti keskittynyt kalaisten vesistöjen varsille. Inarinjärven alueen saamelaisväestön muutto asutusjärjestelmää ovat säädelleet pääasiassa kalastukseen liittyvät vuotuiskiertotarpeet. Ensimmäiset asiakirjatiedot inarinsaamelaisten asutuksesta ovat 1550-luvulta. Inarin saamelaisasutus kuului uuden ajan alussa Inarin lapinkylään. Inarinsaamelaista perinteistä tapaa asuttaa lapinkylän alueita leimasi vuotuiskierto, maat ja vedet olivat sukujen nautinnassa. 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa inarinsaamelaisten asuin- ja elinpiiri muuttui sukualueista uudistiloiksi ja kruununmetsätorpiiksi. Monet uudistilaoikeuden hakijat pyrkivät saamaan uudistilan paikan vanhoille **kalakentilleen**. Usein sekä vanha kesäpaikka että talvipaikka sisällytettiin uudistilaan. Ensimmäiset uudistilat Inariin perustettiin 1740-luvulla, mutta toiminta voimistui 1830-luvulta lähtien. Uudistilojen perustamiseen houkuttelivat siirtyminen metsästyksestä karjanhoitoon ja yritys turvata vanhat oikeudet. Inarin 120 uudistilasta runsaasti yli puolet oli **inarinsaamelaisten** perustamia.”(Museovirasto Inarinsaamelaisten vuotuismuuttopaikat nettisivu.)

Lausunto

Inarinsaamelaisten kalastuskulttuurin tuhoamisen estämiseksi ja edellä lausuttuun perustuen esitän 4.12.2013 julkistetun kalastuslain luonnoksen 43§ toisen kappaleen kuuluvaksi seuraavasti: .....**lukuun ottamatta Inarijärveä, jossa valtiolle kuuluu yksi kolmasosa ja erityisten kalastusetuksien osakaskiinteistöille kaksi kolmasosaa kestävän kalastuksen enimmäismäärästä.**

Kari Kyrö, tämä lausunto yksityishenkilönä
Inarinsaamalainen, Inarin kalastusalueen hall.pj.
1981 kuolleen Inarijärven osa- ammattikalastajan poika

